

JÄRVAKANDI KALJA

Nr 2 (100) 2005

VEEBRUAR 6 LEHEKÜLGE

Järvakandi Tallinna mnt. 17, tel. 4894710

VOLIKOGUS JA VALAVALITSUSES

Eelarve läbis esimese lugemise

Volikogu järjekordne istung toimus 21. veebruaril. 11 saadikust oli kohal 10, puudus Peeter Kustmann. Osa võtsid ka vallavalitsuse liikmed Mart Järvik ja Tiit Uuk, arendusnõunik Enno Alliksaar, sotsiaalnõunik Vieno Rippinen; pearaamatupidaja Reet Tammekänd, vallasekretär Aili Rasmann ja ökonomist-raamatupidaja Merike Männik.

Kinnitati kuuepunktiline päevakord.

Järvakandi valla 2005.a. eelarve projekti I lugemine

Nimetatud teema sisse juhatanud volikogu esimehe Donald Lunev märkis, et eelarvekommisjon ja vallavalitsus on mitme ühisistungi tulemusena volikogule esitanud Järvakandi valla 2005. aasta eelarve projekti.

Selgitustega projekti sisu kohta esines ökonomist-raamatupidaja Merike Männik, rääkis, et 2005. aasta projekti koostamisel on osaliselt aluseks võetud 2004. aasta eelarve, samas on arvestatud ka miinimumpalga tõusu jms.

Järgnenud arutelul sõna võtnud Liis-Mail Moora leidis, et kui valla rahaline olukord on halb, võiks jätta pigem murud niitmata kui teed liivatamata. Ka leidis sõnavõtja, et alevi tänavad võiksid olla paremini valgustatud.

L-M Moora märkis ka, et eelarveprojekti määratud valla noortejuhi töötasu on väike, lisades, et vald peaks paika panema prioriteedid - kui selleks on noored, siis peaks noortejuht ka vastavat palka saama.

D.Lunev leidis, et noorsootöö intensiivistumise käigus on võimalik tõsta ka noortejuhi palka.

Erik Salumäe juhtis tähelepanu, et alarahastamine ei puuduta ainult noorsootööd, vaid pea kõiki valdkondi.

D.Lunev märkis ka, et laenu on 2005. aastal planeeritud võtta 850000 krooni.

Järvakandi valla 2005.a eelarve projekti arutelu otsustati nimetada I lugemiseks.

Koolilõuna toetuseks määratud eraldiste kasutamine Järvakandi Gümnaasiumis

Kuulanud ära D.Lunevi vastavasisulisel ettekandel, otsustas volikogu lubada kasutada 1.jaanuarist kuni 3.juunini 2005.a riigieelarvest 1.- 4. klassi õpilaste koolilõuna kuludeks määratud eraldiste ülejääki Järvakandi valla registris olevate ning Järvakandi Gümnaasiumis 5. klassis õppivate õpilaste koolilõuna kulude katteks.

Järvakandi valla arengukava kinnitamine

D.Lunevi ettekandest selgus, et arengukava projekti on sisse viidud L.-M. Moora poolt tehtud parandusettepanekud ja arengukava ning realisatsiooni plaani on üle vaadanud ka arengu- ja halduskommisjon.

Volikogu otsustas arengukava kinnitada.

Volikogu päevakorras olid Järvakandi Gümnaasiumi pedagoogide töötasustamise alused ja haridus ja kultuuritöötajatele 2005.a palkade ühtlustamiseks eraldatud vahendite jaotamine.

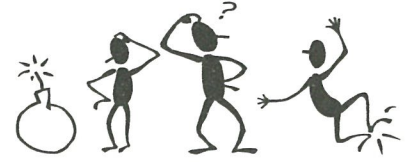
Lähtudes vastavatest riiklikest õigusaktidest ja D.Lunevi teemakohastest ettekannetest, otsustas volikogu kinnitada nii Järvakandi Gümnaasiumi pedagoogide töötasustamise alused 2005.aastaks kui ka määruse „Haridus- ja kultuuritöötajatele 2005.a palkade ühtlustamiseks eraldatud vahendite jaotamine“.

Informatsioon

D. Lunev esines ettekandega Liis-Mail Moora sotsiaalkomisjoni liikmeks kinnitamisest. Volikogu kinnitas vallavolikogu alatise sotsiaalkomisjoni koosseisu liikmeks Liis-Mail Moora.

Seejärel kuulati D.Lunevi informatsiooni Rapla valla poolt tehtud mitteametlikust liitumissettepanekust nn. Rapla suurvalla moodustamiseks. Ettekandja sõnul küsimuse arutamiseks korraldatud kohtumine erilisi tulemusi ei andnud.

Antud küsimuses ettekandjat täiendanud M. Järviku sõnul on Juuru ja Käru vald on öelnud ettepanekule kindla „ei“. Vigala ja Raikküla vastuseis on aga nii tugev, et nende valdade esindajad ei osalenud kohtumiselgi. M.Järvik lisas ka, et nii Šveitsi kui Soome haldusreformi kogemus on näidanud, et suurvaldade moodustamine viib tihti maaelu ja -koolide hävitamise ja sulgemiseni.

IV Järvakandi päevad toimuvad 1.-7.augustini

Vallavalitsus pidas veebruaris viis istungit, neist ühe koos eelarvekommisjoniga.

Ühisistungil eelarvekommisjoniga oli jätkuvalt päevakorras Järvakandi valla 2005.a eelarve projekti arutelu. Komisjoni esimees Donald Lunevi rääkis vajadusest võtta laenu Nurtu ülemjooksu tervendamise projektidele (72 000 ja 1 500 krooni). Kui käivitub lasteaias energiasäästuprogramm, on selle omaosalus 120 000 krooni. Seejärel toimus üldisem arutelu 2005.a eelarvest.

Valitsuse ülejäänud istungitel oli päevakorras 2005.aasta ürituste kava arutelu; 2005.aasta Järvakandi päevade korralduskomisjoni moodustamine; vallavanema vastuvõtu korraldamine vabariigi aastapäeval; klaasimuseumi ehitamise töörühma moodustamine; jäätmeloa andmine EcoPro Asile; toetuste maksmine; vallavalitsuse korralduse kehtetuks tunnistamine; küsimused tänukirjade andmisest, lisatasu saavatest haridus- ja kultuuritöötajate ametikohtadest ja ruumide üüri-leandmisest.

2005.aasta Järvakandi päevade korralduskomisjoni moodustamine

Järvakandi Vallavalitsus otsustas anda korralduse viia läbi IV Järvakandi päevad 1.-7.augustini 2005.a ja moodustada Järvakandi päevade läbiviimiseks komisjon järgmises koosseisus: Mart Järvik, Enno Alliksaar, Hans Äärma, Merike Rego, Rea Licht, Margus Sepp, Allan Kima, Henn Heinsoo, Maire Roht, Aet-Triin Vasnu, Rita Merekiivi, Sigrid Algre, Raul Kivilo ja Katrin Anto.

Klaasimuseumi ehitamise töörühma moodustamine

Seoses vajadusega läbi viia suuremahulisi ehitus- ja rekonstrueerimistöid Järvakandi Klaasimuseumis andis Järvakandi Vallavalitsus korralduse moodustada Järvakandi Vallavalitsuse juurde töörühm Järvakandi Klaasimuseumi ehitus- ja rekonstrueerimistööde koordineerimiseks ja operatiivsemaks korraldamiseks järgmises koosseisus: vallavanem, arendusnõunik, valla pearaamatupidaja, majandusnõunik, klaasimuseumi juhataja, klaasimuseumi varahoidja, OÜ Järvakandi Kommunaal juhataja ja OÜ Järvakandi Sooju juhataja.

Tänukirja andmine

Järvakandi Vallavalitsus otsustas lasteaed Pesamuna juhataja Maire Rohti ettepanekul anda tänukirja seoses 50. juubelisünnipäevaga ja vastutusrikka panuse eest Järvakandi koolieelikute arendamisel ning õpetamisel Tiia Hämarsalule.

(jätk lk 5)

Kaugküttetarbijatele

Teadaolevalt kehtib 01. jaanuarist 2005 OÜ Järvakandi Soojus müüdavale soojusenergiale hind 415 krooni MWh (käibemaksuta), mis on kinnitatud piirhinnana Järvakandi Vallavalitsuse 29. detsembri 2004. a. määrusega nr.10. Hind kehtib kõigile tarbijatele, hinnale lisandub käibemaks 5% elanikkonnale ja eelarvelistele asutustele ning 18% äriettevõtetele.

OÜ Järvakandi Soojus otsib pidevalt võimalusi oma tootmise efektiivsuse ja töökindluse tõstmiseks. Juhatus näeb sellise võimalusena tarbijapaigaldistes (hoonetes) soojuskandja kadude vähendamist ja kontrolli alla võtmist. Kaod tekivad süsteemis ringleva vee leketest, avariidest, vee liiga kergekäelisest väljalaskmisest remontide käigus.

Selliste kadudega tekivad soojuste tootjale lisakulused, mida oleks võimalik minimeerida. See oleks kasulik nii tarbijale kui tootjale. Kadude korvamiseks trassi lisatava pehmenatud ja vastavale temperatuurile (min 60°C) tõstetud lisavee tootmiseks tehakse märgatavaid kulutusi (NaCl, vesi, kütus jne.).

Kuidas oleks võimalik motiveerida kaugkütte soojusenergia tarbijat (korteriühistu vms.) täiustama ja kaasajastama tema hallatavat tarbijapaigaldist ?

OÜ Järvakandi Soojuse juhatus ja nõukogu nägi ühe võimalusena kehtestada tarbijaile, kellel saab olema suletud süsteemiga tarbijapaigaldis, madalam soojusenergia müügihind. Sellise suletud süsteemi korral on võimalik soojusenergia müüjal mõõta ka tarbijapaigaldisse lisatud soojuskandja kogust, s.o. juhul, kui tarbija soovib oma suletud süsteemi täitmiseks osta soojatootja soojuskandjat, on ka teisi võimalusi ja tehnilisi lahendusi. Soojatootja (OÜ Järvakandi Soojus) soojuskandja m³-l on kogu aeg olnud müügihind, kuid seda pole saadud rakendada praeguste avatud süsteemide korral. Seda soojuskandja müügihinda ainult korrigeeriti sama nõukogu otsusega kui kehtestati suletud süsteemiga tarbijatele madalam soojusenergia müügihind.

Mis on avatud ja suletud süsteemiga tarbijapaigaldiste erinevus ?

Tänase seisuga on meil kõik avatud süsteemid, s.o. sama soojuskandja (küttevesi) ringleb kõigi Järvakandi alevi kahekümne kaugkütte tarbija radiaatorites ja katlamajas.

Suletud süsteem on selline, kus trassides ja katlamajas ringlev soojuskandja (küttevesi) ei siseneks iga tarbija süsteemi. Soojuskandjat lisatakse tarbija kinnisesse süsteemi ainult kadude katteks, ostes seda läbi soojamüüja kuludega paigaldatud ja tem omandisse jääva soojuskandja arvesti või tarbija leiab oma suletud süsteemis vajalike parameetrite hoidmiseks mingi muu lahenduse. Kaugküttesüsteem ja tarbijapaigaldis eraldatakse soojusvaheti kaudu.

Mis võiks olla suletud süsteemi eeliseks praeguse avatud süsteemi ees ?

Soojatootja seisukohalt vast ehk see, et ta saab oma kulutusi lisaveele (soojuskandjale) paremini kontrollida ja paraneb ka kaugküttesüsteemi töökindlus, samuti vähenevad kulutused pumpamisele. Märgatav kaudne efekt võiks soojatootjale ilmnedas alles suure enamuse tarbijapaigaldiste ümberehitamisel suletuteks.

Soojusenergia tarbijatel on võita rohkem. Kui oleks välja ehitatud suletud süsteem, siis oleks võimalik, pestes läbi terve hoone küttesüsteemi (torudele ja radiaatoritesse ladestunud sete), saavutada süsteemile tasakaal, s.o. setet ei saa rohkem tekkida kuna süsteem on kinnine. See eeldab, et tarbijapaigaldist püütakse jõudumööda renoveerida, et poleks süsteemis kadusid, et oleks võimalik avariid või remondikohta võimalikult lähedalt lokaliseerida (püstikut ja radiaatorite kraane oleks võimalik kasutada), et inimeste teadlikkuse taset püütakse tõsta (küttevett ei tohi tarvitada muuks otstarbeks, radiaatori õhutamine tähendab õhu, aga mitte vee väljalaskmist radiaatorist, kui see ei aita, pole viga õhu olemasolus). Need eeldused annavad aluse, et kinnise süsteemi kaudu saaks minimaalseks, et ei oleks vaja oma kinnisesse süsteemi juurde lisada soojuskandjat, mis omakorda annab eelduse sette tekkeks süsteemi.

Suletud kinnist küttesüsteemi on väga lihtne ideaalselt puhtaks saada ilma kemikaale ja hüdro-pneumaatilist läbipesu kasutamata. Selleks saab kasutada *bauer kemikaalivaba veetöõtlust* (vt www.baltoil.ee). Seade ja filter paigaldatakse enne soojusvahetit. Esialgu on kindlasti tööd filtri puhastamisega, aga see on paratamatu. Lohutada võib sellega, et süsteem on kinnine ja mingi tasakaal kindlasti kunagi saabub. Kui kasutada sellist puhastusseadet, siis kaob ära vajadus ka plaatsoojusvahetit kemikaalidega puhastada. Puhastusprotsess on pidev. Muide, sellist puhastamistehnoloogiat saab kasutada ka väga palju muret tekitavates sooja tarbevee süsteemides (plaatsoojusvaheti ummistumine, seega halb soojusülekanne; vannitubade käterätikuivatite ummistumine - halb tsirkulatsioon). Ideaalne oleks sellist tehnoloogiat kasutada hoonesse siseneval külmaveetorul, eeldusel, et järgneva süsteemid on juba puhtad. Meie tarbijapaigaldistes tuleb arvatavasti läheneda veetöõtlusele keerukamaid ja kulukamaid teid mõõda.

Näen selles veetöõtlussüsteemis ainult väikest ohtu meie korrodeerunud vanadele terastorudele, kuna puhastusprotsessi käigus võib väheneda torustiku mehaaniline tugevus (rooste eemaldub, toru seinapaksus olematu - vajadus torustik välja vahetada). Võib lisada, et veetöõtlus toimib ka plasttorudes.

Baueri kemikaalivaba veetöõtlus oleks aga hoopis teine teema. Tõin selle ainult näiteks, kuhu on võimalik välja jõuda, kui avatud küttesüsteem suletud süsteemiks ümber ehitada.

Kuidas avatud küttesüsteemist suletud küttesüsteem saada ?

Selleks oleks vaja olemasolevasse soojussõlme paigaldada veel üks soojusvaheti, mille kaudu antakse soojusenergia hoone suletud küttesüsteemis ringlevale soojuskandjale. Lisaks on vaja veel paigaldada õige mahuga paisupaak ja kaitseklapp. Vajadusel paigaldatakse soojusettevõtte poolt ostetava soojuskandja mõõtmiseks ja arveldamise aluseks saav sooja vee arvesti, mis on ühendatud kaugküttesüsteemi tagasisvoolutoruga ja teiselt poolt eraldatud tarbijapaigaldisest tagasilöögiplapiga. On ka teisi võimalusi.

Teised soojussõlme seadmed jäävad kõik endisteks. Lisanduvad kulud ainult ümberehitusele (keevitus- ja torutööd). Kartuse uue soojusvaheti puhastamiseks saab maha võtta eelpool mainitud veetöõtlusega. Kui süsteem on kinnine ja vesi ei vahetu väga kiiresti, siis vajadus soojusvaheti pesemiseks väheneb. Seda ei saa võrrelda sooja tarbevee soojusvaheti keemilise läbipesu sagedusega.

Kui palju läheks see maksma ?

Investeeringu maksumus sõltub tarbija suurusest, seadmete valikust (erinevad tootjad, maaletoojad, edasimüüjad jne.) ning ümberehituskuludest (paigutusvõimalus, keevitus- ja torutööd). Variante on kindlasti palju. Tuleks küsida võimalikult palju hinnapakkumisi nii seadmetele kui ka terviklahendusele koos ja ilma tööjõukuluta.

Julgen väita, et kulutus avatud küttesüsteemi ümberehitamisel suletud küttesüsteemiks Järvakandi 75-korterialises elamus tuleb seadmetele suurusjärku 25000.- krooni pluss ümberehituskulud ja tasuvusaeg ilma ehituskuludeta ~ 3 aastat (sõltub tarbimisest - mida külmem talv, seda kiiremini tasub ära).

Kaugküttetarbijatele (alg lk 2)

Selle väite üheks aluseks on OÜ Järvakandi Soojuse nõukogu poolt 19.01.2005 koosolekul kinnitatud soojusenergia müügihind sõltumatu ühendusviisiga tarbijale (suletud süsteem) ja see on **403 krooni / MWh**. Samuti kinnitas nõukogu ka soojuskandja hinna sõltumatu ühendusviisiga tarbijale ja see on **37 krooni / m³**.

Rahustamiseks võin öelda, et soojatootja küttetrasside lisaveekulu oli detsembris 2004 kõigest 2,51 m³/kuus – mitte päevas ega tunnis. Suuremad kaod tulevad ette tavaliselt kütteperioodi algul ja avariide ning remontide käigus.

OÜ Järvakandi Soojuse nõukogu ja juhatuse lubab, et seni, kuni kehtib müüdava soojuse piirhind 415 krooni / MWh, kehtib sõltumatu ühendusviisiga tarbijale soojuse hind 403 krooni / MWh ja soojuskandja hind 37 krooni / m³. See on fikseeritud ka OÜ Järvakandi Soojuse nõukogu koosoleku protokollis.

Lõpetuseks

Loodan, et mõtlemissainet peaks kaugküttetarbijatele küllaga olema. Täpsem info OÜ Järvakandi Soojusest.

Analoogset soojusenergia müügihinna erinevust sõltumatu ja sõltuva ühendusviisiga tarbijatele rakendab ka Tallinna Küte (vaata www.soojus.ee).

Leho Lindmaa

OÜ Järvakandi Soojus juhataja (Tel 5202146)

USA teadlased Järvakandis

19. veebruaril 2005 võõrustasid vallavanem Mart Järvik ja allakirjutanu vallamajas kahte USA ajaloo professorit: Bradley Woodworthi Yale'i ja Willard Sunderlandi Cincinnati ülikoolist. Esimene neist on uurinud Eesti kultuurilugu, teine siin sündinud ja kasvanud maailmaajalukku läinud isikute elukäike. Päevateemaks oli Järvakandi ja Honingen -Huened. Ajaloolasi huvitas kõik: Järvakandi mõis ja klaasivabrik, külad, inimesed ning kultuurielu. Samas otsiti Robert Ungern - Sternbergi, tulevase mongolite „sõjajumala“ ja oma kinnisidee - Sise-Aasia budistliku maailmariigi - loomisel hukkunud kindrali sinseid jälgi.

Peale paaritunnist vestlust ja mitmesuguste ajalooliste materjalide koopiade edastamist vaadati üle klaasimuuseum ja rahvamaja. Pärast kehakinnitust kino kohvikus sõideti läbi kõik ajaloolised paigad, mis jäädvustati fotodele. Pildistati Järvakandi mõisa varemeid, vana Järvakandi vallamaja ja põhikooli Purkus, hollandi tuulikut ja Vahakõnnu karjamõisa säilinud hooneid. Järvakandi tagasi jõudes soovisid külalised põhjalikult tutvuda Järvakandi aleviga ja inimeste elu-oluga. Õhtupimeduse saabudes võtsid USA teadlased suuna Tartu poole. Järgmisel päeval oli nende sooviks tutvuda Eesti Ajalooarhiivi materjalidega. Järvakandi oli saanud kahele USA teadlasele täpist maakaardil tuntud ja nähtud paigaks.

Külastuse eellugu oli tänapäeva infoühiskonnale omane. Järvakandi Vallavalitsusse saabus meil Bradley Woodworthilt, kes soovis ajaloolist infot Järvakandi valla kohta. Esialgu tundus see puhtas eesti keeles meil Yale'i ülikoolist ebareaalsena, kuid uuring Internetist tõestas, et sellenimeline teadlane ja tema Eesti kultuuriajalugu käsitlevad tööd on olemas. Meilivahetus, mis kestis ca neli kuud, viiski kohtumiseni Järvakandis. Minu küsimusele hr Woodworth'ile tema suurepärase eesti keele oskuse kohta, vastas teadlane: “Kuidas saab uurida mingi maa ajalugu ilma selle rahva keelt oskamata?”

Enno Alliksaar

Toomas Kivilo sai maakonna tippauhinna Rapla Redel 2005

Sel aastal tegi maavalitsuse juures tegutsev tippauhinna Rapla Redel auhinnakomisjon maavanemale ettepaneku kinnitada auhinna saajaks kauaaegne Järvakandi vibusportlane ja –treener Toomas Kivilo. Auhind anti üle vabariigi aastapäevale pühendatud maavanema pidulikul vastuvõtul. Auhinnakomisjoni ühe liikme Mart Järvi sõnul valiti komisjonile esitatud kolme kandidaadi hulgas T.Kivilo eelkõige noortega seotud treeneritööd arvestades.

Tänavu juba kaheksandat korda välja antava auhinna saajate hulgas on olnud kolm järvakandilast: Oliver Puri, Maret Unga ja Toomas Kivilo. 2004. aastal kandideeris auhinnale Einvald Nõulik.

Rapla maakonna tippauhind Rapla Redel on kunstnik Saima Randjärve kavandatud redelit meenutav skulptuur, millega üldjuhul autasustatakse ühte üksikisikut või kollektiivi, kellel on silmapaistvaid teeneid maakonna arendamisel, esindamisel kultuuri, spordi, hariduse, ettevõtluse jms valdkonnas. Skulptuuri külge kinnitatakse metallplaat autasustamise aasta ja autasustatu nimega. Kõik auhinna saajad on jäädvustatud “Rapla Redeli” auraamatus. Skulptuurile lisandub ka 10 000 krooni suurune auhinnaraha.

Kas vajame naabrivalvet?

Politsei peadirektor Robert Antropov kirjutas ühes Maalehe veebruarinumbris, et kurjategijad suunduvad Tallinnast lõunasse ja läände. Korralduste tugevnemine Tallinnas sunnib sulisid lahkuma. Ida-Eesti arvukas venekeelne elanikkond ei kohtle kurjategijaid siidikinnastega - tabatud saavad omakohtu korras karistatud. Seetõttu, aga ka piirkonna suhtelise vaesuse pärast sulid eiravad Ida-Eestit.

Aastas registreeritakse Eestis ca 50000 kuritegu. R. Antropovi arvates jääb umbes 1/3 kuritegusid registreerimata. Seega saab Eestimaa aastast 70-80 tuhat peret või üksikisikut varaste ja petiste käe läbi kannatada. Maakonnalehest Nädaline loeme pidevalt pikanäpumeeste tegutsemistest Raplas ja Kehtnas. Nimetatud kohtadest Järvakandini on ainult 20 minutit autosõitu.

5. mail 2000. aastal asutati Tallinnas kodanikualgatuse korras mittetulundusühing Eesti Naabrivalve. See on organisatsioon, mis teeb koostööd kõigi liikumistega, mille eesmärgiks on elanike suurem turvalisus. Organisatsioon jagab oma liikmetele naabrivalvealast teavet, koolitab ja arendab koostööd omavalitsus- ja politseiasutustega. MTÜ Eesti Naabrivalve juht Tarmo Vaik, külastades Järvakandi Vallavalitsust, väitis, et ainuüksi teabetahvli paigaldamine „Naabrivalve piirkond“ vähendab selle elamurajooni kuritegevust mitmekordselt.

Järvakandi suurelamute piirkonnas tuleks kaaluda naabrivalve rakendamist. Naabrivalve rakendamisel on üks „aga“. Eesti Naabrivalve on sisseastumismaksuga ja aastamaksuga organisatsioon. Mõlemad on 100 krooni korteri kohta. Kusjuures korteriühistutel on tingimuseks 50 % + 1 korteri naabrivalvega hõivatuse eest tasumine. KÜ-s Järvakandi Staadioni 6 tähendaks see sisseastumismaksu 50 % + 1 = 38 korteri eest 3800 krooni ja aastamaksu samuti 3800 krooni. Märtsis toimuvatel korteriühistute üldkoosolekutel tuleks MTÜ Eesti Naabrivalve pakkumist kaaluda. Informatsiooni võib saada telefonidel 6522522 või 5136630 MTÜ Eesti Naabrivalve juhatuse esimehelt Tarmo Vaikilt.

Enno Alliksaar

Järvakandi klaasitööstuse lugu – 125 aastat klaasisulatusahjude lõõmas

7. AS Järvakandi Klaas asutamine, võitlus majandusraskustega

Aastaid 1931 ja 1932 tuleb lugeda ülemaailmsest majanduskriisist lähtuva maailmakaubanduse käibelanguse põhjaks — enam hullemaks minna ei saanud. 1931. aastal oli toodangu ekspordile rajatud Järvakandi tehaste majanduslik olukord jõudnud kriitilise piirini. Võlg krediitipangale oli kasvanud 3635625 kroonile. Kuigi kogu tehaste sisseseade ja isegi toormaterjalid olid panditud krediitipangale, ei katnud see enam võlasummat. Olukorra kergendamist nägi G. Lukk ainuomandist loobumises ja aktsiaseltsi moodustamises, pannes lootused tulevasele aktsiate müügile.

6. veebruaril 1931. aastal pöördus G. Lukk EV Majandusministeeriumi poole, paludes luba klaasi-metsatööstuse aktsiaseltsi asutamiseks. Esialgne vastus oli eitav, sest „ettevõtte tegevus on juba liiga lai...“ Nädal hiljem andis majandusminister M. Pung siiski loa aktsiaseltsi asutada.

12. veebruaril 1931. aastal toimus Tallinnas Süda tänav 1 Järvakandi tehaste kontoriruumes klaasi- ja metsatööstuse aktsiaseltsi Järvakandi Tehased asutamiskoosolek. Asutajaliikmed olid Gerhard Lukk, Evald Malmström ja Eduard Schiffer. Põhikirja kohaselt oli seltsi ülesandeks „igasuguse klaasi ja klaastarvete valmistamine, metsamaterjalide töötlemine ning metsaga kaubitsemine nii Eestis kui ka välismaal“. Aktsiaseltsi põhikapital hinnati 500000 kroonile, mis jagati 10000 aktsiaks hinnaga 50 krooni 1 aktsia. Aktsiate lõviosa 9460 aktsiat jäi G. Lukki portfelli, asutajaliikmed E. Schiffer ja G. Malmström omandasid mõlemad sümboolselt 5 aktsiat. Põhikapitali hinnati ilmselt tegelikust tunduvalt madalamaks. G. Lukk nimetati tehaste tehniliseks juhiks palgaga 750 krooni kuus. M. Markus jäi nüüd tagaplaanile, figureerides hiljem dokumentides kui Reichenau metsatöödejuhataja.

Aktsiaseltsi esimene märkimisväärne samm oli Soome klaasituru jaotamine kolme klaasitootja vahel. 15. septembril 1931. aastal sõlmisid AS Järvakandi Tehased, OY Lahden Lasitehdas ja AB Skinnarvik Glasbruk lepingu, mille järgi osapooled kohustusid müüma maksimaalselt 4 mm aknaklaasi mitte rohkem kui Lahti 67%, Järvakandi 20% ja Skinnarvik 13% Soome klaasitarbest. Sealjuures oli Lahtil ja Järvakandil lubatud omavahelisi kvoote muuta tingimusel, et ei rikuta Skinnarviki õigusi. Lepingu rikkujat ootas leppetrahv 500000 Soome marka.

Soome turu jagamine ei toonud loodetud majanduslikku edu. Aastaruandest krediitipangale loeme järgmist: „Aasta algul võitlesime tehniliste raskustega klaasi valmistamise alal. Kui see aasta lõpul võidetud olid ja ka Soome uus turg olemas, siis langes Soome mark katastroofiliselt, ilma et praegusel ajal Soome siseturu hinnad vastavalt tõusnud oleksid, nii et klaasi Soomele alla omahinda müüa tuli. Puidutööstus oli sunnitud toormaterjali riigi ja kohalike metsatöösturite käest ostma hindadega, mis ilmaturu kõrgelt ületasid. Ekspordkastilaudade hinnad aga langesid Inglise turul 1931. aasta jooksul väga tunduvalt ning lõpuks langes Inglise nael sügisel ca 25%.“ Täitmata jäi endiselt kohustus ekspordida klaasi 500000 krooni eest. Majandusministeerium lähtudes majanduskriisist, kustutas nimetaud kohustuse 1. veebruaril 1933. aastal.

1931. aastal sai klaasivabrik lõplikult üle klaasi pidevast purunemisest ja suudeti hakata tõmbama paksemat klaasi. Klaasi purunemise põhjuseks oli generaatorgaasi liialt suur niiskussisaldus, mis ei võimaldanud saada klaasivannahjus vajalikku temperatuuri ega seda hoida. Telliti kondensaatorid, mille rakendamine tõstis küttegaasi kvaliteeti. Probleemiks jäi klaasi rohekas värvus, mis viis turul müügihinna alla. Roheka värvitooni põhjustas Kloostri liivakaevanduse liiva liigne rauasisaldus. Mõeldi juba sellele, kas hakata liiva välismaalt sisse vedama. Aktsiaseltsi kahjumiks 1931. aastal oli 70942 krooni.

22.01.1932 elas Järvakandi üle suure tulekahju. Tulekahjus hävis kastivabriku laohoone, milles paikneva toodangu väärtust hinnati 250000 kroonile. Tuld kustutasid Järvakandi ja ümbruskonna pritsimehed. Lisaks tulid kohale 3 tuletõrjerongi. 23. jaanuari „Päevaleht“ imestab, et Tallinna tuletõrjerong jõudis kohale 2,5 tunniga. Üldsus kahtlustas süütamist, et vabaneda liigest toodangust. Uurimine süütajat ei tuvastanud. Kindlustuselt maksis hävinud toodangu eest 220000 krooni ja hoone eest 63000 krooni.

1932. aasta kahjum kujunes veel suuremaks — 377671 krooni. Võlausaldaja krediitipanga nõukogu otsustas 1. septembril 1932. aastal panganõukogu koosolekul hakata pidama läbirääkimisi tehaste müügi asjus Inglise firmale Foy Boxboard Agencies Ltd. Vahepeal sama aasta augustis oli klaasivabrik seisma jäänud külmremondi ettekäändel. Tegelikult aga olid laod kaupa täis, sest ei olnud ostjaid. Saeveski jäi seisma juba juulis. Kastivabrikus töötas veel 60 töölise, aga materjali lõppedes ähvardas ka neid vallandamine. 1932. aasta jooksul ei jõudnud krediitipank tehaste müügi asjus inglasega kokkuleppele. 1933. aastal, majanduskriisi viimasel aastal, oli Eesti majanduselus märgata teatavat elavnemist.

Et päästa tehaseid müügist väliskapitalile, tegi Gerhard Lukk ettepaneku riada Reichenau metsas maha kogu raieküps puuvaru. See oleks andnud vähemalt puidutööstusele tööd ja oleks saanud hakata kustutama võlga krediitipangale. Koos pangaga taotles G. Lukk EV Põllumajandusministeeriumilt luba metsa ülenormatiivseks raieks. Aastatel 1934—1937 oli eelnevalt lubatud riada 258 tiinu, täiendavalt taotleti lisaraiet vähemalt 700 tiinu ulatuses. Põllumajandusministeerium andiski loa. Seega päästis ümbruskonna mets selleks korra Järvakandi tööstuse võõrvõimu alla sattumisest.

Majandusraskuses vaevleva tehase töölise palgad olid nigelad. Klaasitõmbes teenis meestööline tunnis 25,6 senti, klaasilõikeruumis, klaasilao ja kastivabrikus teenis meestööline 29,8 senti ja naistööline 13,9 senti tunnis. Võrdluseks mõned selleaegsed toiduainete hinnad: rukkileib 1,7 senti, sai 4,5 senti, kartul 3,5 senti ja sealiha 90senti kilogramm. Piim oli kallis, liiter maksis 12 senti. Võihind oli vabrikutöölise palgaga võrreldes ülialkall — 1 kroon 60 senti kilogramm.

1932. aasta südasuvel vallandas aktsiaseltsi administratsioon 154 töölise ja 5 ametnikku saeveskist ja kastivabrikust ning kuu hiljem vallandati 157 töötajat klaasivabrikust. Osa vallandatutest sai ajutist tööd suulistena ümbruskonna külade taludes. Kellel see ei õnnestunud, otsis tööd riiklikel abitöödel. Palgad abitöödel olid aga nii madalad, et võimaldasid vaevalt ära elada. Kuid abitööd oli võimalik saada. Harjumaa abitöödel sai meestööline 120 senti ja naistööline 96 senti päevas. Teistes maakondades olid palgad töötuile ettenähtud riigi abitöödel vähe madalamad, kuid kes tööd tahtis teha, ei pidanud prügikastist toidujäätmeid enda elus hoidmiseks otsima.

Hilissügisel lõppesid talutööd. Talvel keskmine Eesti talu abitööjõudu ei vajanud. Järvakandi uusasukatel ei olnud ka oma abimajandit: ei lehma, sigu, kanu ega muid koduloomi. Selles olukorras saabus 23. veebruaril 1933. aastal EV Majandusministeeriumisse Järvakandi töölise palvekiri vabariigi valitsusele. Töölised palusid tehased kiiresti käiku lasta, seni aga palusid abistada end ja oma perekondi, kes olid töötaoleku tõttu äärmiselt viletsusse sattunud. Aktsiaselts oli neid osaliselt rakendanud metsatöödel, kuid oskuste, tööriistade ja töödeks sobiva riietuse puudumise tõttu ei suutnud keegi üle krooni päevas teenida. Juhuks, kui tehaste käikupanemine pole võimalik, palusid töölised paigutada neid ümber valitsuse tehasesse, kus nad saaksid erialast tööd. Palvekirjale oli alla kirjutanud Järvakandi Töölise Ühingu esimees A. Tamm. Tehaste töö taasalgustamiseni jäi veel aega neli ja pool kuud.

Peeti Lumeovaal III

13. veebruari hommik oli ilus talvine ja päikeseline. Juba varahommikul algasid ettevalmistused Järvakandi alevistaadionil sõiduautode lumerajasõidu võistlusteks Lumeovaal III. Oodata oli pikka võistluspäeva. Võistlesid korraga kaks autot, mis startisid vastassirgetelt ja sõitsid seejärel 4 staadioniringi. Võistlussõite oli 2 ja arvesse läks parem tulemus. Treeningsõitudel hakkas taevasse kogunema pilvi ja tõusis tuul. Ilmateade lubas tuiskugi, mis ka võistluste ajaks kohale jõudis.

Võistlejaid kogunes võrreldes möödunud aastaga poole rohkem – 50! Tore! Palju oli külalisesinejaid naabervaldadest ja Viljandist. Kahe võistlusvooru vahel esinesid üllatussõitjad VÖRRIDEL – Järvakandi mehed Gert Tsviljov, Rando Laane, Mikk Tagapere ja peatreenerina Mati Tagapere. See tekitas paljudel nostalgiat ja elevust. Kuid need on juba tõsised võistlusmasinad, mille mootoreid on tugevalt aretatud. Kui gaasi keerad, käib ratas all ringi ja jääb püstipüsimisega on tegu. Edu neile!

Võistlus kulges tasavägiselt. Võistlusprotokoll on nähtav internetis aadressil: <http://www.jarvakandiov.ee/lumerada.htm>

Võistlusklasse oli viis. Juunioride osavõtt oli rohke ja kolmikvõit läks Viljandisse: I Tõnis Hommik (2.37), II-III Tarmo Saar (2.38) ja II-III Janno Raidveli (2.38). Mõlemad noormehed sõitsid mõlemas sõidus täpselt samade aegadega. Naiste arvestuses jagunesid kohad järgmiselt: I Kaisa Hansar (3.09), II Aliis Maripuu (3.13) ja III Kersti Tomson (3.16). Esiveoliste autode 2WD E võistlusklassis oli samuti tihe rebimine: I Marko Kasepõld (2.30), II Manivald Kasepõld (2.30) ja III Mait Hommik (2.34). Tagaveoliste klassis 2WE T jagunesid kohad: I Maido Mikker (2.48), II Andres Seersant (2.58) ja III Aivar Stražev (3.04). Neliveoliste 4WD-klassis pälvis esikoha Mairo Tõns (2.49). TÄNAN KÕIKI VÕISTLUSTE ETTEVALMISTAJAID JA KOHTUNIKKE NING TOETAJAJAID: Järvakandi Vallavalitsus, Järvakandi Tuletõrjekomando, OÜ Remfakt, OÜ Tulihein, Lembit Jänts, Järvakandi Gümnaasium, Eliis kohvik, AS Järvak Arvo Tomson, Kersti Tomson, Rea Licht, Vahur Licht ja noorkotkaid-rajakohtunikke.

Kohtumiseni rajal ja raja ääres järgmisel aastal.

Meelis Tomson

Seeriavõistluste etapp Järvakandis

26.veebruari korraldasid MTÜ Järvakandi Spordiklubi "Kalev" lauatennisemängijad seeriavõistluse V etapi. Võistlustel osalesid maakonna tugevmaad, kohal olid ka noorsportlased Pärnu – Jaagupist. Järvakandi lauatennisiste osales üheksa.

Turniir, millest kokku võttis osa nelikümmend üks võistlejat, kujunes väga pingeliseks, paljudes kohtumistes oli võitja selgitamiseks vaja mängida maksimaalsed viis setti. Üldarvestuses saavutas esikoha Aavo Bollverk Raplast, teiseks tuli teatud üllatusena Riin Oviir Valgust oma venna Alvar Oviiri ees. Järvakandi mängijad saavutasid oma vanuseklassides samuti häid kohti: Iris Rajasaare – III (N45 ja vanemad), Väino Rajasaare – I (M50), Anatoli Riippinen – III (M50), Jaan Lepp – III (M60), Juhan Villido – I (M70) ja Ants Veldermann – II (M70).

Loodame, et ka viimasel Valgus peetaval etapil esinevad Järvakandi mängijad jõukohaselt.

* Endiselt on jõus kutse esmaspäevaõhtustele (18.00) treeningutele kooli võimlas. Kohtumiseni!

Väino Rajasaare

VALLAVALITSUSES (alg lk 1)

Tänukirja andmine

Lähtudes vallavalitsuse liikmete ettepanekutest andis Järvakandi Vallavalitsus korralduse anda Järvakandi Vallavalitsuse tänukirjad vabariigi aastapäeva puhul alljärgnevalt: Ivi Ahtijainen- pikaajalise eduka töö eest Raplamaa Kutsehaigete Ühingu esimehena ja Raplamaa Puuetega Inimeste Kojas; Rea Licht - tubli töö eest kodutütarde rühma noortejuhina ja Järvakandi Avatud Noortekeskuse käivitamisel; Vahur Licht - tubli töö eest noorkotkaste juhina ja tehnikahuviliste noorte eestvedamisel; Meelis Tomson - tubli töö eest tehnikahuviliste noorte eestvedamisel; Rita Merekivi - kauaaegse töö eest kodutütarde ja noorkotkaste juhina; Kaisa Pärn - aktiivse tegevuse eest kodutütrena; Mikk Merekivi - aktiivse töö eest Järvakandi Avatud Noortekeskuse ehitusel ja tegutsemisel noorkotkana; Aso Licht - aktiivse töö eest Järvakandi Avatud Noortekeskuse ehitusel ja tegutsemisel noorkotkana; Raul Kivilo - tubli töö eest vibuspordi arendamisel Järvakandis ja eduka esinemise eest vibuspordilasena; Jaanus Randla - tubli töö eest rockifestivali Rabarock eestvedajana; Merike ja Mait Järvik - märkimisväärse panuse eest Järvakandi haridus- ja kultuurielu edendamisel.

POLITSEIS

20. jaanuari õhtul tungis noorukite kamp Järvakandi bussijaamas kallale kahele noormehele, süüdistades neid alusetult telefonivarguses, ähvardades füüsilise vägivallaga (üles riputada, pead veriseks lüüa jms). Samuti taheti neilt ära võtta rahakotid ja telefonid. Kannatanutel oli alust karta ähvarduste täideviimist.

Tänu toimuva kohta kiiresti laekunud informatsioonile tabas konstaabel Ragnar Ahtijainen kamba vahetult peale sündmust. Tema sõnul algul ülbelt käitunud poisikesed tunnistasid siiski üsna pea oma teo üles, püüdes süüd kaaslaste peale veeretada. Sealjuures kuulutasid konstaablina nelja silma all vesteldes end iga hinna eest süüst puhtaks rääkida püüdnud "kangelased" hiljem kambakaaslaste ees bravuurikalt, kuidas nad kogu süü kangelaslikult enda peale võtsid. R.Ahtijainen lisas ka, et süüdlased saavad karistada.

12. veebruari öösel lõhuti Järvakandi kirikuhoone aknaklaasid ja vitraaž.

Konstaabel Ragnar Ahtijainen sõnul juhtumit uuritakse ning on oodata, et ekspertiisi tulemusel ka süüdlane tuvastatakse.

26.veebruari kella 17.20 ajal toimus Järvakandi alevis Tallinna mnt. baari välisukse juures rünnak Rapla politseijaoskonna patrullekipaazi vastu. Alkoholihoobes mees lõi käega näkku ametikohustuste täitmisel olnud abipolitseinikku. Alustatud on kriminaalmenetlust, eeluurimist juhivad Lääne Ringkonnaprokuratuur

26.vebruaril kell 17.45 solvas alkoholihoobes meesterahvas ebatsensuursete sõnadega Järvakandi alevis Tallinna maanteel ametikohustusi täitmas olnud konstaablit. Alustatud on kriminaalmenetlust, eeluurimist juhivad Lääne Ringkonnaprokuratuur

26.veebruri öösel märatsesid alkoholihoobes noormehed Tallinna mnt 33 asuvas baaris, lõhkudes asutuse inventari.

Lugupeetud" kodualevi elanik,

kes Sa 12.veebruari ööl alevi kirikuhoone aknad puruks peksid. Et ma ei tunne Sind, üritan alevilehe kaudu Sulle selgeks teha, millega oled hakkama saanud, kuidas suhtub rõhuv osa inimesi sellistesse tegudesse ja milline oleks üks võimalik lahendus.

Olen üks selle kirikuhoone ehitajatest ja ka siinse koguduse liige. Tegime selle hoone kirikuks ümberehitamisel tuhandeid tunde tööd ning meid kurvastab ja vihastab, et keegi meeltesegaduses meie tehtu suisa ära lõhub. SEE EI OLE MEHE TEGU! Aga loodetavasti oled juba täismeheas?

Ehitajatena kutsume alevi elanikke naabrivalve korras ühisele võitlusele selliste nurjatuste vastu. Kirik on alevisse ehitatud nii koguduse liikmete kui kogu alevi elanike tarbeks ja seisab ühelt poolt kristlike eluväärtuste eest, teenides samas kõiki alevi elanikke sünnist surmani. Ta on avatud kõigile alevi ja ümbruskonna inimestele, sõltumata rahvusest, rassist või usutunnistusest ristimisel, leeritamisel, kristlikel tähtpäevadel ja viimsele teele saatmisel.

Mitte kellelgi, arvan, et ka Sinu parimatel sõpradel mitte, ei ole võimalik aru saada kiriku lõhkumise ja lagastamise motiividest. Sajandeid on kirik ja kristlikud traditsioonid olnud pühad meie esivanemate hulgas ning sellesse on suhtunud sügava austuse ja lugupidamisega. Ja nii on see kogu kristlikus maailmas.

Ei ole võimalik lahendada hingelisi ega majanduslikke raskusi ja üleelamisi ega ka viha kehtiva ühiskonnakorra vastu, hakates üksteise tehtut lõhkuma. Asjad tulevad lihtsalt selgeks rääkida. Kui Sul on midagi kiriku kasutajate või hoone enda vastu, siis ole hea, võta minuga ühendust ja räägi sellest. Minu sõna, et see jääb üksnes meievaheliseks rahumeelseks vestluseks. On tõenäoline, et Sa mind ei tunne. Seepärast soovitan Sul küsida mõnelt alevi vanemalt elanikult (kas või oma vanaemalt – vanaisalt) ja küllap Sa mu siis üles leiad ning küllap me ka ühise keele leiame.

Sinu kainele ja mõistvale suhtumisele lootes kiriku ehitajate ja koguduse nimel

Rein Ranne

Aprillikuu üritused Järvakandis

- 2. aprillil Kell 19.00 Järvakandi Rahvamajas **Aasta Tütre ja Aasta Kotka valimine** (*Eestis ainulaadne Kaitseliidu noorteorganisatsioonide ettevõtmine*)
- 9. aprillil Järvakandi Rahvamajas **Power Cup I etapp** (*jõutõstmisvõistlused, võistlejad Tartust, Tallinnast, Kuresaarest jm.*)
- 15. aprillil Järvakandi Rahvamajas **PlayBox koolinoortele**
- 17.-24. aprill **Südamenädal**, selle raames ka **jüriööjooks** ja **südamepäev** (*jälgige reklaami*)
- 23.-24. aprill vibuklubis Ilves **"Kevadõhtu Fita"**
- 30. aprillil kell 13 Järvakandi Rahvamajas **"Liikumisrõõm kogu eluks"** 10.aastapäev (*üritused kogu perele terveks päevaks*)
- 15.aprillini raamatukogus **Kaja Pajumäe – Massovi näitus „Emotsioon paberil“**
- neljapäeviti kella 16.00-st kristlikus päevakeskuses (1.Mai 4-1) **Näitus "Iisraeli ajalugu ja elu tänapäeval"** Info tel4877824 või 53964690 või (Alina) (*Nendel telefonidel on võimalik kokku leppida ka näituse külastamist muudel aegadel.*)

EELK Järvakandi Pauluse kirikus

- Reedel, 25. märtsil kell 16.00
Palmipuude püha armulauaga jumalateenistus
- Pühapäeval, 27.märtsil kell 16.00
I ülestõusmispüha armulauaga jumalateenistus
Laulab koguduse ansambel

Õnnitleme alevi eakamaid juubilare

	80	
Leida Malmre		07.04.1925
	75	
Jaan Veersalu		10.04.1930
Eha Pundi		22.04.1930
Veera Smirnova		28.04.1930
	70	
Ljudmilla Aleksandrova		13.04.1935
Milvi-Rosina Ehin		13.04.1935
Miina Pellä		24.04.1935

Tänuavaldus

Järvakandi Gümnaasium tänab oma vilistlast kooli 125. aastapäevaks kingitud koopiamasina eest

PT Invest AS ostab kasvavat metsa ja metsamaad
Tel 5053391, tel/fax 6570079

Ostame kasvavat metsa, metsamaad ja raieõigust

- hind kuni 120 000 kr. hektar, (ka läbi raiutud ja hüpoteegiga)
- ettemaksu võimalus
- maamõõtmine
- nõustamine ja abi asjaajamisel.

Telefon 4894055, 5103173(Rapla), 5110415, 5179566, faks 6335576, Rapla,

Veebruaris sündinud

Mirtel Pärnpuu	17.02.2005
Meribel Pärnpuu	17.02.2005
Karel Kontaveit	18.02.2005

Veebruaris jäädavalt lahkunud

Aivar Johanson	27.09.1961 - 03.02.2005
Endel Vaher	12.06.1928-17.02.2005